

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Трушина Юлія,

*магістрант Педагогічного інституту Київського університету
імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна*

Одним з ефективних педагогічних підходів, що дає можливість якнайповніше розвивати творчість здобувачів освіти, є проектне навчання, за якого учні черпають досвід із повсякдення. Користь проектного навчання для початкової освіти важко переоцінити, адже воно будується на засадах гуманістичної та дитиноцентричної педагогіки, де у центрі освітнього процесу перебуває дитина з її особливостями, інтересами, потребами. На сучасному етапі його впровадження втілюються ідеї індивідуалізації навчального процесу та розвивального навчання, водночас це позитивно впливає на різні сфери педагогічної діяльності, зокрема загальноосвітню. Як вважають науковці, має зреалізуватися системно-інтегрований підхід до структурування навчальних знань. У цьому процесі значна роль відводиться конструюванню укрупнених дидактичних одиниць, як от – системно-інтегративних модулів навчання, а також застосуванню сучасних технологій навчання (проектних, проблемних, дослідницьких, інтегрованих, модульних та ін.)¹.

Основоположником ідеї проектного навчання є Дж. Д'юї. Розвивали її В. Кілпатрік, Е. Коллінгс, Л. Левін. Згодом означеним питанням займалися такі науковці, як В. Ігнат'єв, О. Коберник, М. Крупеніна, С. Шацький, В. Шульгін та ін. Вони не лише сформулювали основні засади, схему проекту, а й обґрунтували ефективність використання проектного навчання у школі. Проблема використання проектного навчання у школі у полі зору М. Голубенко, В. Докучаєвої, О. Коляди, О. Онопрієнко, В. Салтишевої, С. Сисоєвої, М. Чобітько та ін.²⁻⁴.

Суть проектного навчання – стимулювати інтерес учнів до розв'язання певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність показати практичне застосування цих знань⁵.

Слід зазначити, що переважна більшість вітчизняних і зарубіжних педагогів і психологів переконані в тому, що проектне навчання не повинно витіснити класно-урочну систему; його слід використовувати як доповнення до інших видів навчання. На момент виконання першого проекту учителі (керівники проектів) й учні мають набути окремих навичок проектної діяльності (хоча б на початковому рівні). Починати проектну діяльність можна лише тоді, коли учні здатні працювати самостійно або за незначної консультативної допомоги. В іншому разі вчитель буде змушений «тягнути» і «підганяти» учнів, що суперечить суті проектної роботи.

При підготовці та застосуванні проектного навчання у роботі з молодшими школярами слід дотримуватись основних вимог до її організації: наявність значущої у дослідницькому творчому плані проблеми (завдання), що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку; практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів (напр., виступ на телебаченні про видатних людей, спільний випуск газети, альманаху з репортажами про них тощо); самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів; структурування змістової частини проекту (з указуванням поетапних результатів); використання дослідницьких методів: визначення проблеми досліджуваних завдань, що впливають з неї, висунення гіпотези їх розв'язання, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз здобутих даних, підбиття підсумків, висновки⁴.

Метод творчих проектів разом з іншими активними методами навчання потрібно починати застосовувати вже в початкових класах. Узагальнюючи досвід проектної роботи в початковій школі, підкреслимо такі вимоги до неї: контроль за виконанням проектних завдань повинен бути ретельним (більша кількість консультацій і спостережень за веденням проектної документації), бо і теоретичних, і практичних знань та вмій у молодших школярів ще мало; проекти для початкової школи у більшості випадків мають бути короткотривалі (обдаровані учні, які випереджають у своєму розвитку однолітків, можуть з успіхом розробляти і довготривалі проекти); у роботі з усім класом перевагу слід віддавати рольовим, інформаційним, творчим проектам – ці види діяльності завжди викликали інтерес з боку молодших школярів; для пошукової діяльності бажано спочатку залучати дітей з підвищеною навчальною мотивацією – їхні дослідження можуть зацікавити інших учнів; у ролі перших проектів у початковій школі варто обрати групові. Це надає змогу диференційовано підійти до розподілу проектного завдання: після здійснення проекту кожна дитина буде вважати себе здатною брати участь у його виконанні. Учитель отримає уявлення про можливості кожної дитини (в тому числі і для пропозицій щодо індивідуальних проектів у подальшому) і виділить лідерів, які зможуть очолити майбутні проектні групи; значну увагу необхідно приділяти презентації проектів: запрошувати на неї батьків, учнів інших класів (такий підхід створює мотивацію для подальшої роботи); учитель на початку проектування повинен підвести учнів до вибору теми; теми учнівських проектів мають бути різноманітними, їх не слід регламентувати та виділяти значущі; робота над проектом у початкових класах не має бути вимушеною, учні мають працювати добровільно⁶.

Залучення молодших школярів до проектної роботи сприяє формуванню в них таких компетентностей: уміння працювати в колективі; уміння розділяти відповідальність; аналізувати результати діяльності; відчувати себе членом команди; навички аналітичного погляду на інформацію; здатність до адекватної самооцінки. У процесі роботи над проектом важливим є створення атмосфери позитивної взаємозалежності у колективі. Позитивна взаємозалежність пов'язує учнів один з одним, оскільки жоден з них не може самостійно, без допомоги інших членів групи успішно виконати завдання. Коли учні чітко усвідомлюють свою позитивну залежність один від одного, то переконуються, що внесок і зусилля кожного з них необхідні для успіху загальної справи⁷.

Важлива роль на всіх етапах діяльності відводиться педагогу, котрий, з одного боку, є організатором проекту, а з іншого, рівноправним членом робочої групи і висуває власні цілі, аналізує ситуацію, пропонує цікаві ідеї для обговорення. Наставники можуть поділитися власним життєвим досвідом, допомогти школярам відшукати різнобічні джерела інформації щодо проблеми дослідження, посприяти у контакті зі спеціалістами.

Отже, аналіз літератури з цього питання дає можливість з'ясувати, що проектне навчання – один з найпоширеніших видів дослідницької роботи школярів, і розглядається як альтернатива класно-урочній системі, та не має витіснити її і ставати панацеєю. Проектне навчання має бути використане як доповнення до інших видів прямого або непрямого навчання, як засіб прискореного росту і в особистому плані, і в академічному.

¹ Vaskivska H. Didactic aspects of upper secondary and university education fundamentalization. *Science and Education*. 2017. Issue 5. P. 45–50. (DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-5-9>).

² *Проектна діяльність у школі*. Київ : Шкільний світ, 2007. 128 с.

³ Салтишева В. *Метод проектів у початковій школі*. Рівне : Вид-во ТОВ «Фірма «Юлат», 2009. 56 с.

⁴ Коляда О. Ф., Онопрієнко О. В. Проектний день у початковій школі. *Початкова школа*. 2006. № 5. С. 11–14.

⁵ *Впроваджуємо проектні технології у початковій школі*. URL: www.soippo.edu.ua/.../Okhtirka_stattva.doc

⁶ *Проектна діяльність молодших школярів*. URL: www.teacherjournal.com.ua/.../21306

⁷ *Використання проектної технології у початковій школі*. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33260